

РІД НАШ КРАСИЙ, РІД ПРЕКРАСИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС
РІК ЗАСНУВАННЯ
2002
БЕРЕЗЕНЬ
Число 3 (219)
КИЇВ 2020

Видання ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво"

ПОРА НАДІЙ

Нинішня зима побила всі багатолітні температурні рекорди – ніби сам Господь змилювався над українцями та втрутився в експерименти спритних комунальників, що знову заповзялися дивувати небувалими цінами за комунальні послуги, котрі явно не відповідають рівню матеріального буття простолюду. Щоправда, не подбав він про те, щоб і далі не наростав кричущий розкол між купкою нечистих на руку авантюристів чи таких же метких до наживи державних чиновників і сірою масою звиклих до рабства простолюдинів, які давно перестали бути гордим козацьким народом і самі собі накидають на шию ярмо. Так ми і вступаємо в пору пробудження природи ботокудами, котрі звикають не тільки до пониження, а й до самозагину.

Та, незважаючи на всі потуги зовнішніх і внутрішніх ворогів, ми не забуваємо, що бували в Україні й страшніші часи і що й в періоди смертельної небезпеки саме народ пробуджувався, як зела з-під снігу, і скидав із себе весь гнітючий непотріб, бо вірив у Сонце та свою щасливу долю. Адже людина вмирає лише тоді, коли втрачає надію на життя. І як би нас не викоринювали, не морили безкінечними експериментами, глибинні джерела пробиваються крізь мертвечину і дають життя новим творчим силам, які й породили колись такий феномен, як Україна. А Україна дала сві-

тові такого Пророка, як Тарас Шевченко, чий черговий день народження припадає на початок березня.

Наша Чернігівщина не раз зустрічала Тараса Шевченка в різні часи. Приїздив поет і художник у наші краї молодим, сповненим творчої енергії змальовувати дивовижні архітектурні витвори народу, а паралельно й різних людей. Знали його в Чернігові й Ніжині, Прилуках і Качанівці, в Седневі й Марківцях та інших куточках землі нашої. Через нашу сторону пройшов і шлях вічного повертання змученого солдатчиною, але незламного Пророка на Чернечу гору, котра відтоді стала Goverлюю духовного світу України. І як би не силувалися всі недруги наші затоптати сліди генія, він живе в кожній нашій добрій справі, він воює своїм Словом і нині в розтерзаних донецьких степах із козацькою Савурмогилюю.

Березневої пори ми незмінно доземно вклоняємося й прекрасній половині людства. Справді, тільки жінкам ми повинні завдячувати і відродженню

людського роду, і збереженню національної пам'яті та українського слова, і неповторної пісні, що корениться у прадавніх часах. А коли наставала вирішальна мить, наші жінки ставали й відважними воїнами. Варто лише згадати, скільки наших героїнь серед захисників України в донецьких бліндажах рятують поранених і самі часом зупиняють смерть власним життям, а скільки їх записалися у волонтери, скільки безсонними ночами готують подарунки фронтовикам, а поранених навідують у госпіталях. Все це наші українські матері й наречені, доньки і внучки, окраса незламного народу. Недарма так трепетно століттями народ оспівував своє жіноцтво.

Активна участь у громадському земляцькому русі спадкоємців нашої неповторної сіверянської княжни Ярославни дозволяє всім нам гордитися за свою велику родину – столичне земляцтво. Десятків прізвищ гідних жінок не вистачило б для того, щоб скласти умовний перелік, своєрідні святці тих, хто з року в рік трудиться на благо України, на честь малої батьківщини. Зустрічаючи перший весняний місяць, передусім вітаємо їх і віримо, що ця пора надій нарешті справдиться для кожного українця добром і щастям на мирній землі.

Тож із весною вас, дорогі земляки! Хай буйно проростають ниви ваших замрій і задумів!

Рада ГО
"Товариство
"Чернігівське
земляцтво"

Я всю мізерію оддав моїй Україні-небозі...

Тарас ШЕВЧЕНКО

У БЕРЕЗНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

ГОНЧАРЕНКО Раїса Андріївна – 80-ліття. Народилася 10 березня 1940 року в с. Савинки Корюківського р-ну. Працювала ліфтером Київської міської лікарні № 8.

ШОЛОМ Микола Іванович – 80-ліття. Народився 18 березня 1940 року в с. Озеряни Варвинського р-ну. Працював директором департаменту ПрАТ "Українська пожежно-страхова компанія". Полковник МВС.

ГАВРИЛЮК Валентина Прокопівна – 80-ліття. Народилася 26 березня 1940 року в с. Вересоч Куликівського р-ну. Працювала головним бухгалтером у Міністерстві торгівлі.

СОБОЛЬ Микола Григорович – 75-річчя. Народився 2 березня 1945 року в с. Тимоновичі Семенівського р-ну. Працював будівельником на різних посадах, в т.ч. головним інженером будівельного генпідрядного управління тресту "Укргідроспецбуд".

ПАБАТ Віктор Олексійович – 75-річчя.

Народився 6 березня 1945 року в с. Вишнівка Ічнянського р-ну. Доктор сільськогосподарських наук, професор, автор понад 200 публікацій у наукових виданнях, книг та монографій. Заслужений працівник сільського господарства України. Нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня.

САЗОНЕНКО Ганна Стефанівна – 75-річчя. Народилася 17 березня 1945 року в Бахмачі. З 1992 року – директор Українського гуманітарного ліцею КНУ ім. Тараса Шевченка. Кандидат педагогічних наук, народний учитель України, відмінник народної освіти України. Автор понад 150 наукових публікацій. Нагороджена орденами княгині Ольги III ступеня, рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня, Ярослава Мудрого V ступеня та іншими почесними відзнаками.

ДРОНЬ Анатолій Андрійович – 75-річчя. Народився 18 березня 1945 року в с. Седнів Чернігівського р-ну. Український державний і політичний діяч. З 1998 року – Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Білорусь, заступник міністра закордонних справ України. Народний депутат Верховної Ради України I-го та II-го скликань. Кандидат економічних наук. Нагороджений орденами "Знак пошани", "За заслуги" III та II ступенів та медалями. Заслужений працівник житлово-комунального господарства України. Учасник ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

НАРАЄВСЬКИЙ Олександр Васильович – 70-річчя. Народився 4 березня 1950 року в Семенівці. Працював першим секретарем відділу перекладів Міністерства закордонних справ України, провідним спеціалістом управління зовнішньоекономічної діяльності ВАТ "Укрнафта", головним фахівцем управління з питань соціальної політики та зв'язків з громадськістю Національної акціонерної компанії "Нафтогаз України". Почесний член Ради ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво".

САВЧЕНКО Тимофій Гнатович – 70-річчя. Народився 4 березня 1950 року в с. Окунінів Козелецького р-ну. Налагоджував ліку устаткування у ПАТ "Київхліб".

ЛИТОШКО Микола Григорович – 70-річчя. Народився 13 березня 1950 року в с. Нова Басань. Впродовж 1990–2010 рр. працював на різних інженерно-технічних

та адміністративних посадах в ряді автотранспортних підприємств Києва.

КУЛАКІВСЬКИЙ Володимир Миколайович – 65-річчя. Народився 22 березня 1955 року в с. Моложава Городнянського р-ну. Кандидат технічних наук, завідувач відділу інформаційних технологій та інноваційної діяльності інституту надтвердих матеріалів ім. В. Бакуля НАН України. Автор більше 100 наукових публікацій.

КОРНУТА Наталія Олександрівна – 65-річчя. Народилася 26 березня 1955 року в Сновську. Старший науковий співробітник інституту екології і токсикології ім. Л.І. Медведя. Кандидат біологічних наук.

МОРОЗ Галина Дмитрівна – 60-річчя. Народилася 2 березня 1960 року в Новій Басані Бобровицького р-ну. Провідний бухгалтер ДП "Олімпійський навчально-спортивний центр".

КОЛОС Василь Миколайович – 60-річчя. Народився 6 березня 1960 року в с. Авдіївка Сосницького р-ну. Працював головою Сосницької райдержадміністрації Чернігівської області.

ПЕЛИПЕЙКО Павло Петрович – 60-річчя. Народився 6 березня 1960 року у Фергані (батьки родом з Бобровицького р-ну). Працівник банківської системи.

РЕЧИЦЬКИЙ Володимир Миколайович – 60-річчя. Народився 11 березня 1960 року в смт. Березна Менського р-ну. Плиточник ТОВ "Альянс".

ПРОЦЬКО Ніна Тихонівна – 60-річчя. Народилася 12 березня 1960 року в с. Сидорівка Борзнянського р-ну. Приватний підприємець.

САЧЕНКО Анатолій Ілліч – 60-річчя. Народився 13 березня 1960 року в Козельці. Директор дослідного господарства "Дмитрівка".

САКУН Тетяна Миколаївна – 60-річчя. Народилася 18 березня 1960 року в Ніжині. Головний фахівець НК "Нафтогаз України".

ГАРАНЬ Валерій Сергійович – 60-річчя. Народився 29 березня 1960 року в смт. Парафіївка Ічнянського р-ну. Заступник директора ТОВ "Компанія паритет".

БАРТИЄВА Олена Іванівна – 55-річчя. Народилася 2 березня 1965 року в с. Кобижча Бобровицького р-ну. Медична сестра другої дитячої лікарні Дніпровського р-ну м. Києва.

ЛОГВІНОВА Наталія Іванівна – 55-річчя. Народилася 7 березня 1965 року в с. Берлози Козелецького р-ну. Приватний підприємець.

ПРОКОПЕНКО Тетяна Василівна – 55-річчя. Народилася 21 березня 1965 року в с. Щаснівка Бобровицького р-ну. Завідувач складу на Київському електровагоноремонтному заводі.

ВОРОНИНА Алла Костянтинівна – 55-річчя. Народилася 22 березня 1965 року в Городні. Старший науковий співробітник Інституту фармакології та токсикології АМН України, кандидат біологічних наук.

КОВАЛЬЧУК Валентина Миколаївна – 55-річчя. Народилася 22 березня 1965 року в смт. Сосниця. Методист вищої категорії, керівник центру розвитку сходовознавчої освіти Київського університету "Східний світ".

М'ЯКОТА Тетяна Михайлівна – 55-річчя. Народилася 22 березня 1965 року в с. Соколівка Козелецького р-ну. Інструктор ЛФК Київської дитячої лікарні №8.

Дорогі земляки!

Рада ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного добротворства в ім'я рідної землі.

Наша сила — в єднанні

Саме під таким гаслом земляцтва об'єдналися в Асоціацію земляцьких організацій "Рада земляцтв областей та регіонів України". Координаційні функції діяльності Асоціації по чергово здійснюють її члени. От і нині, на найближчі півроку, координаційну булаву, як символ повноважень, та Малий Герб, як символ єднання, з гідністю несе МГО "Земляцтво житомирян".

А розпочали вони з акту долучення до процесу "зшивання України" інших громадських організацій. В урочистій обстановці на початку січня між Асоціацією земляцтв та Спілкою письменників підписаний "Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва в галузі літератури".

Далі була організована зустріч у торговельному центрі Агронат. Перший заступник голови Ради земляцтва житомирян Йосип Запаловський привітав гостей та надав слово голові "Ради земляцтв областей та регіонів України" Віктору Ткаченку, який представив присутнім новообраних керівників Донецького земляцтва, що відновлює свою роботу та приєднується до спільного земляцького руху.

Чому саме Агронат? Тому, що очільник Житомирського земляцтва Сергій Войтенко є його співзасновником і генеральним директором. Він розповів про історію створення та запропонував переглянути фільм про те, як розвивалася компанія. 27 років тому було засноване підприємство, яке нині є обличчям українського ринку кераміки. Майже всі сучасні інтер'єри в нових будівлях, готелях,

стаціонах, торговельних центрах та інших приміщеннях використовують кахлі та сантехніку від Агронату. Була організована екскурсія торговельним центром.

На зустрічі порушувалися важливі питання життя нашої держави. Віктор Ткаченко високо оцінив активність земляцьких організацій та запропонував провести Загальні збори Асоціації, на яких обговорити ідеї, що пролунали на цій зустрічі.

А вже в лютому житомир'янами була організована низка заходів за участі

кою", де гостей зустрічав директор коледжу Василь Петрович, член президії МГО "Земляцтво житомирян", керівник Коростенського відділення. Цікавою була презентація коледжу, який сьогодні є "законодавцем мод" як в освітньо-виховному процесі, так і в професійній підготовці спеціалістів сучасних інноваційно-технологічних напрямків, прикладом яких є започаткування першого в Україні освітнього енергозберігаючого проекту "Сонячний коледж".

Офіційну частину заходу у цьому навчальному закладі розпочав перший віцепрезидент земляцтва житомирян Йосип Запаловський, який представив учасників зустрічі, серед яких були члени Житомирського земляцтва, представники Овруцької громади, викладачі та учні коледжу.

До присутніх з вітальним словом звернулись виконавчий директор Віктор Барановський, Михайло Васьковський, Зоя Ружин та інші.

Голова міста Овруч Іван Коруда презентував один з мальовничих куточків Житомирщини – Словечансько-Овруцький кряж, місто Овруч. Він розповів про досягнення, про нагальні першочергові завдання, які потребують вирішення, та плани на майбутнє. Він відзначив, що в місті

діє постійна програма оновлення опалювальних та водопостачальних комунікацій, відремонтовано та модернізовано вуличне освітлення. У лікувальних закладах триває оновлення обладнання, в освітніх установах удосконалюються методики навчання, розвивається культура краю.

По закінченні офіційної частини зустрічі відбувся концерт за участю творчих колективів Овруччини.

Зі словами вдячності за змістовну зустріч від імені Асоціації земляцьких організацій України виступила Тетяна Літошко. Проведені зустрічі засвідчили необхідність, особливо в нинішні часи, зберігати незмінні людські цінності – порядність, людяність, взаєморозуміння та спрямовувати зусилля на збереження цілісності України.

Ганна СКРИПКА

У процесі демократизації суспільного життя з середини 90-х років минулого століття, поряд з виникненням різнобічних партій, набуває активного поширення земляцький рух в Україні. Проголошуючи позапартійну позицію, земляцтва заявляють про свою відданість рідній землі, бажання об'єднати зусилля вихідців з різних регіонів України в ім'я збереження і розвитку територій, земляцької взаємопідтримки у нинішній непростий час.

керівників обласних земляцьких організацій України, членів Овруцького відділення земляцтва житомир'ян, керівників та гостей з Овруцького району Житомирщини.

Той день розпочався з екскурсії керівників земляцтв областей України в Києві до національного парку "Межигір'я" у селі Нові Петрівці Вишгородського району Київської області. Територія парку до 2007 року була державною урядовою резиденцією, а з лютого 2014 року – реорганізована у національний парк з відкритим доступом для всіх бажаючих.

Після екскурсії житомир'яни запросили керівників земляцтв на продовження зустрічі у державному навчальному закладі "Київський професійний коледж з посиленою військовою та фізичною підготов-

В ритмі

Нема більшого щастя – відчувати, що ти потрібний людям, що сієш на землі зерна любові, яка озивається в поколіннях добрим урожаєм. Це особливо потрібне нині, коли на долю українців випало стільки випробувань, коли бездуховність вихолощує глибинну душу народу бездумністю односторонності і попирається класичне народне історичне коріння. Верх все більше забирають цинічні принципи "девяносто п'ятого кварталу", що сповідають будь-що, тільки не любов до Батьківщини. І тим вища ціна всім тим осередкам культури, котрі не збиваються на комерційні проекти, а продовжують цілеспрямовано боротися за чистоту і велич справжнього мистецтва в серцях дітей.

любові

Таким острівцем української, а водночас і європейської культури, є Ніжинська дитяча хореографічна школа, єдина в усій Чернігівщині. А все почалося 18 лютого 1980 року з гуртка бального танцю при будинку піонерів. Сталося це з легкої руки творця колективу Галини Тимошенко, корінної ніжинки, випускниці Сумського культосвітнього училища та Ніжинського педінституту ім. М. Гоголя. Першими творцями ритмів любові були 12 дівчаток та 6 хлопчиків. Згодом приходили нові діти, мінялися приміщення для навчання, незмінною залишалася тільки наставниця Галина Львівна та перший і другий концертмейстери Ігор Дяконенко й Олександр Савич. На сьогодні учасниками дитячого зразкового ансамблю бального танцю "Ритм" є 72 дітей віком від 6 до 17 років.

Цих обранців високого мистецтва можна помітити відразу серед ровесників: у них струнка постава, гордий блиск в очах, особливий такт поведінки. І це при тому, що вони із звичайних родин, не розбещених надмірними статками чи суспільним становищем батьків, що всі навчаються в звичайних школах, але прагнуть віддати кожному вільну хвилину світу прекрасного. А на сцені ці хлопчики та дівчатка граціозно виконують найскладніші па-вальсів, народних танців, запальних латиноамериканських композицій, ніби підкреслюючи, що творять красу кольорового малюнка, а не бездумно гатять ногами в землю на отупілих дискотеках. Вони вчаться бути творцями краси й доскональності людського тіла.

Гадаю, що справжнє щастя від роботи одержує унікально цільна наставниця Галина Тимошенко. Інакше не віддала б ця енергійна, не підвладна віковій жінка цілих сорок років життя своєму дітищу.

Вона відмінник народної освіти України, заслужений працівник культури, нагороджена не так давно орденом "Берегиня України". Досить того, що на культуру України трудяться нині відомі випускники "Ритму": Олеся Вакуленко – заслужена артистка України, доцент кафедри "Бальна хореографія" Київського національного університету культури і мистецтв, Андрій Кризь – старший викладач того ж вузу, Ірина Мірошник (Давиденко) –

викладач-методист рідної школи, керівник дитячого зразкового ансамблю бального танцю "Шанс" та інші. Зрештою, й десятки десятків вихованців школи ніколи не забувають щасливі дні навчання, яскраві софіти престижних залів, які вели їх до перемог.

А їх, тих перемог, колектив має дуже багато. Юні танцюристи були переможцями міських, обласних, всеукраїнських фестивалів і конкурсів, побували з концертами в 17 країнах світу, в запеклій боротьбі завоювали 10 гран-прі. Старожили нашого земляцтва теж пам'ятають виступ юних танцівників у Палаці спорту, що відбувся під час загального зібрання. Цей послужний список підтверджує високий професіоналізм класичного дитячого колективу. А кращі вихованці й далі

не забувають уроки прекрасного, свідченням цього може служити оригінальний танцювальний колектив "Ніжинські сеньйорити", який складається з успішних жінок, що продовжують свою граційну молодість та утверджують авторитет держави далеко за її межами.

Природньо, що на 40-річний ювілей школи, котрий відзначався нещодавно, до Будинку культури зібралася чи не вся творча інтелігенція міста. Вела своєрідне величальне дійство сама Галина Тимошенко.

Ніжинський міський голова Анатолій Лінник привітав знаний колектив та вручив Почесну відзнаку. А сама ювілярка нагадала присутнім, що міська рада завжди фінансово підтримує школу.

Від нашого Чернігівського земляцтва заступник голови Ніжинського відділення, заслужений лікар України Микола В'ялий від імені голови Ради Віктора Ткаченка вручив сертифікат на телевизор, а поет Л. Горлач виголосив коротке слово подяки чудовому колективу.

Депутат обласної ради, засновник благодійного фонду "Копиця" Наталія Копиця, що постійно підтримує школу, побажала колективу нових успіхів.

Тепле слово мовив і голова Ніжинської районної ради Олег Бузун. Його підтримала директор обласного центру народної творчості Юлія Солонець.

Два дні в старовинних стінах Будинку культури звучала музика, гриміли під черевиками дошки на сцені, добрими усмішками світліли обличчя людей у святковій залі.

Що ж, унікальному колективу судиться вічна молодість, бо нові й нові діти, як життєдайні весняні соки, напувають неповторне українське мистецтво, а відтак і наснажують народ вірою в щасливе майбутнє.

Леонід ГОРЛАЧ

Як відомо, децентралізація – це передача значних повноважень і бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування. Головною метою децентралізації є те, щоб якомога більше повноважень мали ті органи, що стоять ближче до людей, де такі повноваження можна реалізувати найбільш успішно. Децентралізація – закономірна реформа, якщо країна обирає шлях прогресу. Через таку реформу порівняно недавно пройшли багато країн, наприклад, Естонія, Литва, Латвія, Польща, Словаччина, скандинавські країни та інші. І це дало значний поштовх економіці, соціальному розвитку цих країн і, особливо, їхніх сільських територій.

Потрібна подальша оптимізація мережі. Але з обов'язковим забезпеченням автобусами для підвезення. Це не про економію, а про кращі шанси для дітей. Також треба переглянути принцип пріоритетності розподілу коштів на інвестиції у школу залежно від кількості дітей.

Є і будуть маленькі школи, які неможливо закрити та підвозити дітей в інші. Такі школи за 50–60 кілометрів. Хоч вартість підготовки учнів у таких закладах буде понад 60 тисяч гривень на рік, їх потрібно підтримувати по matter what.

Особлива увага потрібна прикордонним школам. Була у двох, які за 3–4 км від Росії. Це єдиний осередок України у цих місцевостях, окрім військових частин. Українське телебачення там не працює.

Дітям і вчителям потрібно дати більше можливостей для особистого розвитку та соціалізації. Лише школи не вистачає.

Скрізь хороші директори та вчителі, які вболівають за справу. Але їм потрібна підтримка. Нам загалом необхідна окрема політика щодо сільських шкіл. У них по всій країні навчається близько 1,5 мільйона дітей. Вони мають право на кращі освітні та життєві можливості".

Щодо створення опорного закладу освіти на базі Авдіївської ЗОШ I–III ступенів Сосницького району питання залишатиметься відкритим. І тут справа не в бажанні міністра чи міністерства освіти і науки України, як про те натякали земляки в своїх коментарях у соцмережах, після ознайомлення Ганни Новосад зі школою.

Навпаки, за тиждень після її робочої поїздки, в область прибули фахівці, щоб підготувати на розгляд Уряду відповідні пропозиції міністерства освіти і науки України.

Саме в дні роботи цих фахівців у Сосницькому районі, в тому числі й Авдіївці, мені довелося спілкуватися з Авдіївським сільським головою Анатолієм Адаменком і керівниками району – головою райдержадміністрації Олегом Максименком та заступником голови райради Геннадієм Смаглоком. Вони стурбовані не тільки оптимізацією мережі освітніх закладів, а й тим, що децентралізація ще не завершена. Але все згадане буде залежати від подальших рішень Уряду України.

Олексій ОРЕХОВИЧ

З турботою про сільські школи Чернігівщини

Україна в 2014 році також обрала курс на децентралізацію, а тому останні п'ять років, щоразу відвідуючи малу батьківщину, тільки й чуєш розмови про цю реформу, яка не обходить стороною й освітню галузь.

Особливе обговорення перспектив збереження існуючих освітніх закладів у сільській місцевості викликала нещодавня робоча поїздка міністра освіти і науки України Ганни Новосад у один з найбільш віддалених районів Чернігівщини Новгород-Сіверський, щоб на власні очі побачити, як влаштовані сільські маленькі школи у найменш населеній області України. Чималі відстані між населеними пунктами, без заправок, без зупинок. Лиш безкрайна краса нашого Поліського краю та поганенькі дороги.

Ганна Новосад, прямуючи на Новгород-Сіверщину, зупинилася в Авдіївці Сосницького району, де ознайомила з перспективою створення опорного закладу освіти на базі місцевої загальноосвітньої школи I–III ступенів. За день вона побувала у кількох школах Новгород-Сіверського району.

Нині в області 45 опорних шкіл. З них лише 13 мають понад 200 учнів. Решту, за чинним Законом України "Про загальну середню освіту", мали б реорганізувати. Однак, у ході ознайомлення Ганна Новосад зазначила, що на

Чернігівщині оптимізують мінімум сільських шкіл – через малу густоту населення та велику відстань між селами. А опорні школи, в яких менше 200 дітей, на Чернігівщині не закриватимуть.

За підсумками ознайомлення з освітніми закладами Чернігівщини, міністр зробила короткий висновок, який стосується України в цілому: "Над оптимізацією мережі тут дійсно працюють. Область і засновники шкіл за останні 5 років закрили понад 125 маленьких шкіл. Дітей підвозять у кращі та більші заклади. Більші школи, як правило, – це краща якість."

Але все ж є й такі, що мають менш як 40 дітей. Таких ще 47,9%. Багато з них першого вересня 2020-го приймуть лиш 1–2 першокласників. Демографічна криза шалена.

Пам'яті земляка

Про таких людей, як Петро Сергійович Назимко, важко говорити в минулому часі – адже все своє тривале життя він віддав майбутньому, щоб було воно світлим і радісним для людей.

І це при тому, що з перших днів дитинства уродженець села Хотівля не був обласканий долею, бо мав пережити і фашистську окупацію, і повоєнну голодуху, а далі самотужки прокладати дорогу від бідної поліської хатини до вершин всеукраїнського визнання. Та, незважаючи на всі випробування, він до останніх днів лишався відкритим душею, наповненим енергією творення, з тихим добрим усміхом. Він і в останні роки, втративши вірну дружину, залишався комунікабельним, готовим прийти на допомогу кожному, хто її потребував.

Нема вже Городнянського педучилища, яке юнак закінчував у п'ятдесяті роки минулого століття і яке він так любив. Нема більшості ровесників, які відробили своє і назавжди заховаалися за овидами буття. Але є дорога пам'яті, на якій бачаться всі добрі справи людини. Так історично склалося, що Петро Сергійович всі молоді літа віддав комсомольській роботі: керівні посади в райкомі, обкомі, ЦК. Талановитий організатор створив і керував Бюро міжнародного молодіжного туризму "Супутник", був директором Республіканської комсомольської школи,

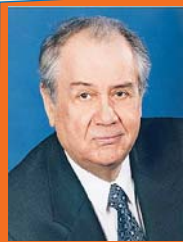
проректором Вищої партійної школи, а в нові часи одним із керівників наукових центрів перепідготовки керівних кадрів держави. За чиновницькою суетою встигав писати наукові та навчально-методичні праці (а їх понад 200), виховувати молоде наукове покоління. Він був справді авторитетним професором, кандидатом історичних наук, заслуженим працівником освіти України, академіком Української академії з державного управління. Високий авторитет П. Назимка підтверджує і низка відзнак, серед них орден "За заслуги" III ступеня.

Та масштабна загальнодержавна праця ніколи не затіняла йому найдорожчу малу батьківщину. Буквально з перших кроків діяльності районних відділень нашого Чернігівського земляцтва Петро Сергійович очолив Городнянське товариство і відразу ж довів, що любов до рідного порогу треба втілювати в конкретні добродійні справи. За тривалий час керівництва нашим гуртом він встиг зробити дуже багато, за що йому щира подяка він усіх нас. І добре, що городнянці теж відзначили його плідну роботу званням Почесного громадянина Городні.

Нічого вічного нема на світі. Але є світла пам'ять про людину, котра пройшла по землі з чистою душею, сіючи в неї зерна добра. Таким був і залишається для нас, його найближчих земляків, і незабутній Петро Назимко.

Городнянці

Назавжди з нами

За багато десятиліть роботи відомий у світі осередок підготовки працівників культури мав щастя благословити в життя багато знаних діячів, якими нині гордиться вся українська людність. Золотими літерами на скрижалях коледжу сяє й прізвище Віталія Федоровича Бойка, випускника далекого 1954 року, який нещодавно відійшов у засвіти.

Віталій Федорович був талановитим державним діячем, знаковою постаттю в історії української правової системи, пройшов великий життєвий шлях від завідувача сільського клубу до Голови Верховного Суду України, але завжди підтримував зв'язок зі своїм першим навчальним закладом. Навіть будучи тяжко хворим, він часом телефонував нам і цікавився життям колективу. А ще раніше, навідуючись

до рідного села Кропивне, він неодмінно бував і у нас – завжди стриманий, мудрий, комунікабельний, наповнений добром і співчуттям, світлий душею, без традиційного чиновницького гонору.

Може, тому все його село зібралося того похмурого січневого дня на прощання з своїм великим сином. Адже Віталій Федорович встиг багато зробити не тільки для всієї України як Міністр юстиції, Голова Верховного суду, Надзвичайний і Повноважний посол, а й для найріднішої малої батьківщини – свідки цього і чудова церква святої Варвари, і газова магістраль, і десятки інших добрих справ. Люди цього не забудуть...

Світла пам'ять про Віталія Федоровича назавжди залишиться і в серцях наших викладачів та студентів.

Володимир ДОРОХІН,
директор Ніжинського коледжу
культури і мистецтв
ім. М. Заньковецької

На стежках юності

Про поїздку до школи в селі Мрин ми домовилися з директором Григорієм Петровичем Леусом заздалегідь. Учасником цієї зустрічі був і шановний Петро Андрійович Крапив'янський – учасник партизанського руху опору поневолювачам українського народу, учасник бойових дій на фронтах Другої світової війни.

Думка побути в місцях своєї неспокоїної молодості у Петра Андрійовича жила давно. Адже події далекого минулого були пов'язані і з цією школою. Тут був розгромлений гарнізон поліції, знищений склад паливно-мастильних матеріалів.

Чим далі ми їхали від Ніжина, тим рідше зустрічалися машини, гіршим ставав наш шлях. Запустінням віяло від сіл, через які пролягала дорога. Аж ось і школа. Тихо в коридорах, тільки в спортивному залі відчувається дух змагання.

З директором обговорили план роботи. Невдовзі зал заповнила гомінка дівтора. Приємно було бачити і вчителів, для яких ця зустріч була не рядова. Петро Андрійович розповів про свій шлях, який розпочався в ранні юнацькі роки у партизанському загоні "За Батьківщину" під командуванням І.М. Бовкуна. Після визволення Чернігівщини був 3-й Білоруський фронт, звідки мати отримала на нього одна за одною три похоронки. Але всім смертям на зло він вижив. У складі діючої армії дійшов до Пруссії, де отримав третє поранення. Після війни, закінчивши Харківський юридичний інститут, працював у Носівці та Ніжині дільничним інспектором, слідчим прокуратури. Вийшов на пенсію у званні полковника юстиції. Він і нині очолює комісію у справах партизанів Ніжинської ради ветеранів – зробив вагомий внесок у розвиток ветеранського руху в Чернігівській області, веде роботу з патріотичного виховання молоді.

Його життєвий подвиг є прикладом любові до рідної землі, особливо, в наш час, коли недруги вчергове намагаються розшматувати нашу незалежність, знищити прагнення до цілісної єдиної України, яку споконвіку будували наші предки.

Віктор ЧЕРНЕНКО

НЕПОГАСНИЙ ПОДВИГ

Нелегкими були для українців останні сто років історії, яка кривавими відсвітами заряла на початку минулого століття. І хоч нашу державну незалежність вкотре було потоптано важкими чоботами чужинців із московщини, народ все одно не забував тих відважних молодиків та їх наставників, які зупинили стрімкий наступ ворога біля Крут і ціною власного життя не дали загарбникам миттєво захопити розбуджений українською революцією Київ. Ця затримка ворога дала змогу українській делегації укласти Берестейський мирний договір, який врятував молоду українську державність.

Нещодавно сто перший раз згадали про трагедію того зимового бою неподалік від буденної станції. Але за останні роки ця священна місцина Чернігівщини набула особливих історичних обрисів, стала відомою і за кордоном. Певна річ, у полі зору цей меморіал і у небайдужих членів Чернігівського земляцтва, які вже вкотре збираються наприкінці січня в степовому куточку. Було приємно бачити на території меморіалу молодь із багатьох регіонів України, слухати палкі виступи на мітингу голови Спілки офіцерів України, воїнів АТО, слухати молитви священників, вклонятися схиленим у жалобі знаменам, покласти квіти біля підніжжя монументу.

З Носівщини прибули учні з села Степові Хутори, заступник директора школи з навчальної роботи Ірина Передерій, вчителі: Володимир Кратко, Катерина Марченко, Олександр Острик, Ніна Сенік та інші. Організували поїздку члени столичного Чернігівського земляцтва Григорій Шкребель, Віктор Черненко і, передусім, Валентин Бондаренко, завдячуючи допомозі якого і стала можливою участь у цій повчальній для школярів патріотичній акції.

У холодний зимовий день усіх зігрів вогонь пам'яті на високому пагорбі. В пам'яті учасників цього дійства назавжди залишаться протяжні суворі гудки електровозів, які того дня, проїжджаючи повз станцію, салютували героям Крут.

За традицією на це дійство з Києва прибув ще один автобус із земляками та представниками Всеукраїнської спілки ветеранів України. Подвигу юних героїв віддали шану Микола Богдан, Валерій Демченко, Євген Клименко, Сергій Кудін, Володимир Леміш, Сергій Марущенко, Михайло Марченко, Лариса Моцар, Микола Поета, Світлана Шах та інші представники земляцтва і ветеранського руху.

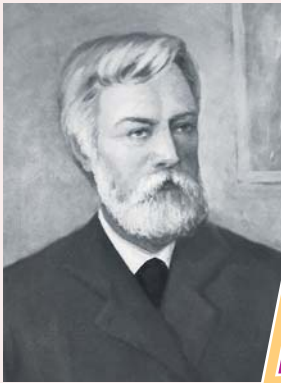
Шлях додому для школярів у Степові хутори та столичних земляків до Києва видався довгим і сумним, адже все, про що йшлося впродовж того морозного дня біля залізничної станції Крути, спонукало до роздумів про наше сьогодення, про війну на Сході, про те, що і через сто років від куль тих, хто іменував себе "старшим братом", гинуть наші кращі сини.

У кожному регіоні України знову вирости обеліски загиблим на Донбасі захисникам нашої Батьківщини, до яких не заростатиме стежина пам'яті і вдячності.

Катерина ТРИГУБ,

заступник директора з виховної роботи
Степово-Хутірської ЗОШ І-ІІІ ст.

МАЙСТЕР скульптурного портрета

Ім'я Пармена Петровича Забіли, якому минає 190 років від дня народження, посідає особливе місце в плеяді майстрів вітчизняного скульптурного мистецтва другої половини XIX і початку XX століть.

Архіви і біографи не донесли до нас, якого числа і місяця він з'явився на світ. Відомо тільки, що в сім'ї поміщика, нащадка старовинного козацько-старшинського роду Петра Івановича Забіли, мешканця с. Монастирище Борзнянського повіту (тепер Ічнянського району) народився син, якому дали ім'я Пармен. Він доводився небожем відомому українському поетові-романтику Віктору Забілі. А взагалі рід Забіл дав Україні плеяду видатних особистостей.

Як тільки хлопчик підріс, батько віддав його вчитися до Київської гімназії. Там він познайомився з земляками, братами Миколою та Григорієм Ге. Одним з найбільш шанованих учителів був історик Микола Костомаров, якого невдовзі було заарештовано за участь у Кирило-Мефодіївському братстві.

У гімназії Пармен захоплювався образотворчим мистецтвом. Тому після закінчення її всупереч волі батьків у 1849 році їде до Санкт-Петербурга. Там разом з Миколою Ге вступає до Академії мистецтв, у якій ще витав дух великого ічнянця Івана Мартоса. Пармен успішно навчався в класі скульптури, де його наставниками були П. Клодт та М. Піменов. За окремі роботи отримав малу срібну медаль.

Та юнакові не подобалися принципи академічного навчання, тому в 1854 році він залишає вуз і їде за власні кошти в Рим, щоб самостійно навчатися мистецтву.

Уже в перші роки перебування в Італії Пармен створив кілька визначних робіт: мармурову скульптуру "Наяда біля фонтана" (на замовлення імператриці Олександри Федорівни), "Ревекка біля колодязя", "Тетяна" – за твором О. Пушкіна "Свгеній Онєгін", "Горе" – надгробок графині Ташкевич у Ніцці, "Дівчина купальниця", декілька погрудь і барельєфів.

У Римі П. Забіла зустрічається з багатьма земляками. Після зустрічей з художником Олександром Івановим, автором видатного полотна "З'явлення Христа народові", він створює його погруддя. Завершує цілу низку скульптурних портретів, зокрема, О. Пушкіна, І. Тургенєва, М. Некрасова. Одним із найвизначніших творів, який побачив світ 1869 року, є мармурове погруддя Т. Шевченка.

Про широту інтересів П. Забіли свідчить і спілкування з російським революціонером О. Бакуніним, а особливо з Олександром Герценом. Саме той повідомив Пармену про масове беззаконня, яке мало місце в Чернігівській губернії під час реформи про скасування кріпосного права 1861 року.

Знайомство П. Забіли з Герценом переросло в багатолітню дружбу. А коли в січні 1870 року в Парижі Герцен відійшов у засвіти, до Забіли звернувся син небіжчика з проханням створити для могили батька надгробок. І той погодився, взявши за натуру портрет Герцена, який у 1867 році написав у Флоренції Микола Ге.

О. Герцена поховано у французькому курортному місті Ніцца. Відтоді багато поколінь людей відвідують могилу пристрасного борця за свободу і водночас вклоняються витвору нашого земляка.

Вісім років Пармен Петрович прожив далеко від батьківщини, нарешті 1872 року він повертається з Італії. Після цього Петербурзька Академія мистецтв виділила талановитому скульптору майстерню, в якій той створює бронзову скульптуру "Русалка" для фонтана в Казані, скульптуру О. Пушкіна для Олександрійського саду в Санкт-Петербурзі, погруддя Т. Шевченка для Чернігова та інші. Всі ці роботи він авторизував обраним за кордоном псевдонімом "Забелло".

Він не забував свою малу батьківщину. Так, коли М. Ге, що одружився з сестрою Пармена Анною, 1876 року покинув Петербург і поселився на хуторі Іванівському (тепер с. Шевченкове), Пармен Петрович часто навідувався до них.

Одним із найвдаліших є й пам'ятник М. Гоголю в Ніжині. У своєму серці П. Забіла довго виношував мрію увіковічити образ геніального письменника. Але царський уряд

не давав дозволу на створення пам'ятника автору "Тараса Бульби", "Ревізора", "Мертвих душ". Нарешті під тиском громадськості у 1880 році було вирішено встановити пам'ятник М. Гоголю в Ніжині, де він починав свій творчий шлях.

Урочисте відкриття першого пам'ятника класику світової літератури відбулося 4 вересня 1881 року. На постаменті вмонтовано мідні дошки з текстом, виконаним старослов'янським шрифтом: "...определено мне чудной Властью... озираеть жизнь сквозь видный миру смех и незримый невидимья ему слезы!" А далі – дати народження і смерті геніального майстра "сміху кризь сльози".

На постаменті є також напис: "Автор проекту – уроженець Чернігівщини, академік Петербурзької АМ (1869), скульптор П.П. Забіла (Забелло, 1830–1917). Там же скульптор відтворив і свій профіль: якщо стати з тильної сторони пам'ятника, у складках одягу Гоголя можна побачити на просвіт з лівого боку погруддя зображення автора.

На рахунок майстра десятки унікальних робіт, які мало відомі сучасникам. Наприкінці свого життя Пармен Петрович виїхав до Швейцарії, де 27 лютого 1917 року в Лозанні перестало битися серце митця. Йому було 87 років.

Ще в юні роки він перейняв творчу естафету від свого геніального земляка Івана Мартоса. Та своїм доробком Пармен Забіла увійшов до плеяди видатних творців світового рівня.

Станіслав МАРИНЧИК

"Якщо у тебе бібліотека не переповнена, то візьми", – не уточнюючи, що саме хоче запропонувати, простягнув мені три об'ємні томи редактор часопису "Літературний Чернігів" Михась Ткач, коли ми зустрілися на одному із численних масових заходів у Чернігівській обласній бібліотеці імені В. Короленка. А вмістили ті томи твори Михася (вважаю, що маю право так його називати, оскільки знайомі ми вже навіть не знаю, скільки літ). Саме остання обставина спонукала мене до написання цих рядків.

МИХАСІВ САД

Відразу хочу зробити застереження (трохи схоже на виправдання) з приводу того, що ми часто надміру цікавимося якимось заморським екзотом, оминаючи рідний, набагато корисніший фрукт чи овоч. У літературі – також. Певен, багатьом свого часу (а, може, і зараз) були відомішими твори, наприклад, Ернеста Хемінгуея, ніж Юрія Яновського. Але годі відступів, мова ж про Михася Ткача.

Аби не здатися надто претензійним, пошлюся на думку свого, на жаль, уже покійного друга, чудового прозаїка і публіциста Володимира Шкварчука. До речі, зовсім не для того, щоб в усьому з ним погодитися. Отож Володимир, рецензуючи другу книжку Ткача "Світле диво", яка побачила світ у видавництві "Молодь" ще 1987 року, у вересні того ж року відзначив: "Його твори приваблюють точністю, соковитістю побутових, психологічних, пейзажних замальовок". І тут же закинув: "Все, що у нього є соціально важливого, сказано, на жаль, зі спрощенням, ухильно, несміливо".

До "Світлого дива" повертатися не буду. Хоча у тритомник включена проза і з цієї книжки. Хоча на "Білих парашутиках" зупинитися. На перший погляд, типове оповідання для дітей молодшого шкільного віку. Мама сварить свого Андрійка за те, що він бігає гуляти "ген аж на ту вулицю, де живе Наталочка": "Нема тобі на нашій вулиці гульні?" Гульня, звісно, є. Але нема Наталочки, з якою Андрійко уже домовився, що наступного року, коли підуть до першого класу, вони сидітимуть за однією партою. А ще "завжди нестиме її портфеліка". А поки що приносить Наталочці білі парашутики, які обоє запускають у небо і милуються їхнім польотом. І що з того, що Наталоччин сусіда Колько хвалиться: "Чуєш, татко мій їде до Москви. Привезе відтіля нагана".

У Андрійка немає татка. А Кольковій мамі не подобається, що її синок гуляє з Андрійком: "Тобі де татко говорив гуляти?" Андрійкова ж мама просить-не доп-

роситься: "Не ходи, синку, туди...", та відповідь: "Я до Наталочки... Вона гарна дівчинка. А з Колькою не дружитиму!" викликає в неї сльози: "Колько твій братик".

Чесно кажучи, я хоч і давненько вийшов з віку героїв оповідання "Білі парашути-

шутики", не відразу здогадався, чому двома ми не схваляють спілкування своїх малолітніх синів. Воістину це ота "дуля" наприкінці твору, приберігати для читачів яку вчив більш як півстоліття тому на семінарі молодих літераторів у Ірпені один прозаїк. Учасником того семінару був і автор цих рядків. А спливла у пам'яті та порада завдяки "Білим парашутикам" Михася Ткача. Коли ж твір спонукає до таких спогадів, то автор, мабуть, недаремно брався за перо. Чи, як на сьогодні, сідав за комп'ютер.

А тепер про згадану В. Шкварчуком спрощеність і несміливість. Майже половину третього тому творів Михася Ткача

займає розділ "Літературні будні". Це – вихлюпнуті на папір думки з приводу різних життєвських колізій. Ось деякі з них: "... важко бачити те, що сьогодні відбувається в нашій державі на політичному і духовному рівнях" (30 вересня 2004 р.); а ось оцінка творчості Михася Ткача Михайлом Слабошпицьким: "Я прочитав книгу "Багряні громи" – гарні твори... Михась Ткач не тільки Чернігівщині, а всій Україні належить" (16 вересня 2005 р.); "Хочеться вірити, що років через десять до влади придуть патріоти, свідомі українці, відсунуть від корита конформістів, антиукраїнців, шовіністів – і то розпочнеться український ренесанс" (17 січня 2010 р.).

Можна, звичайно, з висоти сьогодення зауважити авторів цих нотаток з приводу його надмірного оптимізму. Але хто з нас не був таким оптимістом, хто не вірив у майбутнє? Ми й зараз впевнені, що "згинуть наші вороженьки, як роса на сонці". Інша справа, коли це станеться. Цього навіть наш славень не пророкує...

І, нарешті, щоб остаточно спростувати тезу про несміливість автора при висвітленні соціально важливих тем. Не варто переказувати змісту "Мелодії обірваної струни", "Зойку сови", "Листа із шухляди", "На призабутій дорозі"... Хоча слід враховувати час, коли писалися ці речі і ті, що до яких робив висновки В. Шкварчук...

І останнє, яке мене особисто зворушує найбільше. Це описи природи, що зустрічаються і в оповіданнях, і в щоденникових записках. Такої любові до древа, зела, до братів наших менших ще треба пошукати. А як зворушливо описує Михась Ткач власноруч посаджений у Вересочі сад. Той сад, що ровесник відродженої незалежності України. Саме тому ці нотатки я й назвав "Михасів сад". До речі, обкладинки Михасевого тритомника темно-зелені. Як грушеве листя. Випадково? Не знаю. Але я в цьому вбачаю закономірність.

Олександр ОЛІЙНИК,
м. Чернігів

Ці рядки – спогади про майбутнє, яке так і не настало для Віктора Запеки та багатьох його побратимів. Але ж рідні загиблих, звісно, значною мірою живуть у світлих споминах минувшини про неповторну дитину, яка з перших літ утверджувала себе як особистість.

Розстріляна дорога

У родині трепетно зберігають багату колекцію автомоделей, яку Віктор збирав десь із шестилітнього віку і до виїзду в зону АТО. Посвідчення водія отримав у вісімнадцять років, хоча, признається батько, за кермом почувався доволі впевнено мало не з першого класу. Втім, це було лише одне з захоплень.

– Років шість минуло, як намірився займатися карате, – усміхається мати Олена Запека. – Таких маленьких тоді в секцію не брали. Так от дідусь пішов, умовив тренера. Вітя почав тренуватися зі здоровенними хлопцями. Сподівалася, що після перших занять облишить. Аж ні! Через деякий час дідусь почав жартувати: “І чого ж ти там, внучку, навчився, давай покажи?” І той у класичному розвороті йому п’ятою під око! Звісно, ненароком, ще не вмів оцінити відстань. А на шанованого Запеку-старшого з характерним синцем співробітники поглядали не без подиву...

Самобутній, що й казати, початок сходження майбутнього кандидата в майстри спорту, неодноразового чемпіона області з дзюдо, успішного учасника першості України... Хто б міг подумати, що вже з 2015 року в Чернігові будуть проводитися змагання, присвячені пам’яті Віктора Запеки.

Але ж людина тим і щаслива, що не знає свого дійсного майбутнього. Віктор вступає до Національного університету “Чернігівський колегіум ім. Т.Г. Шевченка”, має незаперечний авторитет серед друзів-спортсменів, повагу викладачів – уже й матеріали для магістерської роботи накопичені. Але гостре почуття відповідальності перед родиною змушує юнака займатися підробітками – згадаймо його здібності автомобіліста! І часу на все не вистачає. Довелося брати академічну відпустку. Проте майбутнє службове просування принципово вимагало завершення вищої освіти – і Віктор отримує не просто диплом, а й звання магістра.

– Він був відкритою людиною. Викладачі пригадують щире, відверту посмішку Віктора, його доброзичливий характер... – згадує завідувачка кафедри університету Людмила Олесенко.

Доброзичливий, але й дуже твердий.

Саме той, що визначає долю. Здавалося б, що заважало молодій успішній людині, оточеній друзями, зробити вигляд, що напад Росії та війна на Сході – не його проблеми? Але він зробив свій вибір, який не передбачав спроб “закосити” від повістки за принципом “какая разница”.

Одразу кинувся до військомату. Там зустрів друзів із батальйону “Чернігів”, які вже збиралися на передову, і негайно став до лав добровольців...

– Вже в Сіверодонецьку йому сказали: в тебе вища освіта, будеш при штабі, – продовжує Олександр Запека. – А він звідти через три дні втік. Це, мовляв, не моє. Хлопці потім розповідали, як в рейди спільно ходили, в розвідку... “Наша людина, – кажуть. – За спиною не ховався, навпаки, груди підставляв”.

Жорстокий збіг обставин. Вже на заміну Віктору і його бойовим побратимам до горезвісної станиці Луганської їхала нова зміна. У цій групі добровольців був і один з найближчих друзів Віктора – Артем Голован, який завжди захоплювався чесністю та справедливістю однокласника, його здатністю захистити слабшого і ніколи не хизуватися фізичною перевагою досвідченого дзюдоїста.

– Вже отримували останні настанови, озброєння, – каже Артем. – І раптом тихо

поширюється інформація, що там є “трьохсоті” спершу, а потім і “двохсоті”... Що ж, ідемо. Я напередодні телефонував – Віктор попросив сумку привезти, щоб теплі речі забрати. Я її взяв, а от не знадобилася.

Сталося так, що цивільний, без жодного броньового захисту мікроавтобус “Газель”, який мчав на допомогу товаришам, потрапив у засідку. Його впритул розстрілювали з автоматів і протитанкових гранатометів. Контужений, з кулею в шиї Костянтин Давиденко сьогодні бачить те все, ніби розрізнені фрагменти моторошного фільму.

– Вибух... Все в білому чомусь диму... Виповзаємо, тягнемо важкопоранених... Віктор, як потім з’ясувалося, отримав три кулі в живіт...

Приголомшені, всі в ранах воїни дали відсіч проросійській навалі й дочекалися підмоги. Але до шпиталю Віктора Запеку живим не довели.

...Через пару тижнів мати отримала речі Віктора, де поміж спальних мішків була одна-єдина його особиста одежина – курточка...

– Спальні мішки я віддала в батальйон “Чернігів” хлопцям, а курточку віднесла в музей. Вона там півтора року провалялася... Забрала собі. Не прала, така, як є. Останнього дня, коли він від’їжджав, то приніс оці нашивочки, шеврони і попросив, щоб я пришила їх на теплий одяг. І я те все лаштувала моїй дитині. Він з цим і пішов.

У відомому вислові німецького поета Генріха Гейне говориться, що кожна людина – це світ, який з ним народжується і з ним помирає; під усякою могильною плитою лежить світова історія.

То які ж метагалактики вже згасли і продовжують затягувати в чорну діру – послуговуючись тепер уже терміном астрофізиків – посіпаки Путіна і їх недолугі “отечественні” колабораціоналісти, яким так потрібно “замирити” Україну шляхом, зокрема, відведень-розведень навколо і тієї ж станиці Луганської, політої кров’ю таких патріотів, як Віктор Запека? Якщо змовчимо ми, то завоює каміння отих руїн, де поклали й продовжують класти голови наші діти!

Ростислав МУСІЄНКО

ЖИВИЙ серед нас

29 січня – день пам'яті Віктора Максименка. Цього дня разом з головою ветеранського відділення земляцтва Сергієм Кудіним та головою Всеукраїнської спілки ветеранів війни Володимиром Поповичем ми віддали шану нашому земляку.

На Берковецькому кладовищі поклали квіти на його могилу, а після цього пошанували маму Віктора Максименка Марію Семенівну – завезли їй продукти харчування та в теплій домашній обстановці поспілкувалися з нею. Вона була дуже рада нашому візиту й подякувала за те, що не забуваємо її сина та її теж.

Вже 13 років пройшло з того часу, як не стало Віктора Максименка. З того часу невимовний біль утрати допомагають Марії Семенівні долати рідні й близькі люди, соратники сина по службі, громадські організації, земляки й просто небайдужі люди. А це для неї дуже важливо. На завершення зустрічі, яка пройшла у ширій і теплій атмосфері, ми подякували Марії Семенівні за сина, якого вона виховала справжнім героєм, громадянський подвиг якого надовго переживе його життєвий шлях і запевнили, що світла пам'ять про Віктора Максименка буде завжди жити в наших серцях, та побажали їй довгих років життя.

А 19 лютого в гімназії №34 "Либідь" імені Віктора Максименка традиційно відбувся вечір пам'яті Віктора Максименка до Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав під гаслом: "Пам'ять, пам'ять, я без тебе нічого не вартий...".

Делегація Товариства "Чернігівське земляцтво" в місті Києві у складі голови відділення ветеранів Другої світової війни, учасників АТО/ООС, бойових дій на території інших держав та тих, що брали участь у миротворчих операціях ООН Сергія Кудіна, заступника голови Ради Всеукраїнської Спілки ветеранів війни В'ячеслава Грежука, а також голови комітету сімей загиблих військовослужбовців в Афганістані міста Києва Тетяни Ліскіної теж долучилася до цього заходу.

Вечір пам'яті розпочався хвилиною мовчання, якою присутні вшанували загиблих в Афганістані воїнів, в локальних війнах та у зоні ООС на сході нашої країни. На ознаку скорботи було запалено Свічку Пам'яті, що символізує енергію вічності.

З вітальним словом до присутніх у залі звернулися директор гімназії Алевтина Багінська, заступник голови Подільської РДА Віталій Волошкевич, голова

Подільської районної Спілки ветеранів Афганістану Сергій Афіндуліді. В своїх виступах вони всім нагадали про те, що життя людське безцінне, про те, що таке обов'язок, що таке покликання. Говорили про силу духу, про мужність, стійкість, подвиг... Про обличчя війни. Адже воно різне – згорьоване жіноче, скривджене дитяче, мужнє чоловіче. Отже, говоримо про пам'ять!

Ведучий вечора пам'яті полковник у відставці, учасник бойових дій в Афганістані, учасник ліквідації аварії на Чорнобильській атомній електростанції, заслужений працівник культури України Володимир Красюк сказав: "Пам'ять – це не слова, а вчинки, й ця чергова зустріч – це гідний вчинок всього колективу гімназії імені нашого бойового товариша Віктора Максименка. 35 років тому тут було встановлено пам'ятник воїнам-подолянам, що не повернулися живими з афганського пекла. Дух мужності і честі вже десятиліття витає в цьому залі. Низький вам уклін за пам'ять про полеглих і шанобливе ставлення до воїнства". Володимир Павлович написав п'ять книг про Афганістан, в чотирьох з яких описав складний життєвий шлях Віктора Максименка з початку його служби в Афганістані й до останнього дня життя...

З вітальним словом звернулися до присутніх у залі й члени нашої делегації:

заступник голови Ради Всеукраїнської Спілки ветеранів війни, полковник запасу В'ячеслав Грежук та голова комітету сімей загиблих військовослужбовців в Афганістані міста Києва Тетяна Ліскіна. Від Чернігівського земляцтва директору гімназії Алевтині Тадеушівні вручили Подяку Товариства, передали традиційний Кубок пам'яті Віктора Максименка та кубок до 20-річчя заснування Сновського відділення Чернігівського земляцтва в місті Києві та подарунки.

З великим піднесенням зустріли присутні виступ кавалера двох орденів Червоної Зірки, командира групи спеціального призначення, капітана запасу В'ячеслава Купрієнка, який співав знайомі всім пісні про Афганістан, про війну на Сході, про Героїв – звичайних хлопців, що вершили неймовірні подвиги, про мужніх, міцних духом людей, що не повернулися з війни. Особливим в кінці пам'ятного вечора стало покладання квітів до пам'ятника воїнам-подолянам.

Щирі слова вдячності всьому педагогічному колективу гімназії, особисто директору Алевтині Багінській за активну участь у проведенні патріотичної та волонтерської роботи серед підростаючого покоління.

Лариса МОЦАР,
голова Сновського відділення

У Київському літературно-меморіальному музеї Максима Рильського відбулася презентація книги Катерини Кузьменко-Лісовенко "Затоплена придніпровська цивілізація".

ЗАТОПЛЕНА придніпровська цивілізація

Організаторами заходу виступила ініціативна група "Дніпровський Фенікс" (Інна Бессалова) за сприяння Київського літературно-меморіального музею Максима Рильського та Чернігівського земляцтва у Києві.

З вітальним словом до присутніх звернулася директор Київського літературно-меморіального музею Максима Рильського Вікторія Колесник.

Стіни літературного "Мон-мартру" ледве вмістили всіх охочих взяти участь у презентації книги. "Запрошуємо до широкого обговорення книги, утворення спільної громадської платформи для осмислення сучасних культурно-екологічних проблем в Україні," – звернулася до присутніх модератор заходу Інна Бессалова. Вона відмітила, що для неї, як нащадка родини із села Тарасовичі, найдорожчий скарб з минулого – старовинна родинна ікона Божої Матері, вишивані рушники, вишитий на полотні образ Тараса Шевченка.

З особливою увагою аудиторія слухала розповіді очевидців і уродженців Старосілля, Сваром'я, Старого Глибова, Нового Глибова, Ошиток, Тарасовичів, Бірок, Окунинова, Заваловки та ін. Справедливо відзначив краєзнавець Володимир Гузій: "Навіть назви цих сіл, більшість з яких походить ще з дохристиянських часів, – то є жива та справжня історія України. Це місця, де тисячоліттями формувався український генотип культури, міфологія та споконвічні традиції українського народу".

До сліз розчулив присутніх виступ відомої дослідниці та хранительки пам'яті, культури та традицій окремих місцевостей Валентини Осипової – уродженки затопленого села Бірки. Валентина Казимирівна презентувала нещодавно видану книгу "Межигір'я – український Ієрусалим". До самого серця торкалися слова Миколи Бабича із затопленого села Тарасовичі, Ольги Глей із Старого Глибова, Ганни Губар

із затопленого селища Окунинів. До трагічних подій це були великі селища із 3000-м населенням та безперервною тисячолітньою історією.

Під час презентації була представлена розгорнута виставка унікальних світлин, карт, книг про затоплення польських сіл. Горить свічка пам'яті..., а біля неї фрагмент унікальної цеглинки, яку передали старожили села Старосілля з рідкісним клеймом – то є час-

тинка зі стіни затопленого храму на честь святої рівноапостольної княгині Ольги. На екрані монітору кожної миті з'являються все нові й нові світлинки з "райської землі", як називали люди свою малу батьківщину. Сьогодні це не просто спогади та суха статистика – це долі тисяч людей, історія рідної землі... Так і приходять на думку слова: "Доки живе пам'ять про минуле – живемо і ми, люди". До цих слів хочеться додати: "...доти ми залишаємося людьми!"

За ініціативи представників Чернігівського земляцтва заступник голови Козелецького відділення Володимир Йовенко подарував цю книгу усім присутнім. Відомий краєзнавець із Вишгорода Київської області Володимир Литвиненко подарував диски з численними світлинами затоплених сіл "Лише у снах залишився квітуєчий рідний край".

Також виступила науковий консультант, старший науковий співробітник Інституту мистецтвознавства та фольклористики імені М.Т. Рильського НАН України, кандидат історичних наук

Любов Боса. Відомий режисер, продюсер Ліна Агаркова запропонувала створити документальний фільм за наявними матеріалами. Інна Бессалова виступила з ініціативою спорудження на березі Київського моря пам'ятного знаку та представила ескіз-проект. Про долю затоплених археологічних пам'яток в аспекті знищеної унікальної історичної пам'яті українського народу розповіла відомий археолог, історик Євгенія Ліньова. Дослідник з Вишгородщини Григорій Алексеєнко розповів надзвичайно яскраві та самобутні історії про ці вже неіснуючі терени.

Валерій Петушак, капітан яхти "Лелітка", кандидат технічних наук, який під українським жовто-блакитним прапором разом з дружиною Наталією Македон у 1994–1998 роках здійснив першу навколосвітню подорож, розповів про ту духовну та культурну спадщину українців – "людей з берегів Дніпра", що йому довелося зафіксувати.

Інна Бессалова запропонувала взяти участь у "зеленому проекті", який очолює Михайло Крисько, в пам'ять затоплених сіл Київського Полісся висадити алею молодих дерев.

Активну участь у обговоренні взяли Михайло Крисько ("Європейський форум миру"), Світлана Чорна (газета "Голос України"), Богдан Олексюк (редактор часопису "Експедиція XXI"), Тетяна Бабиш (професор, зав. відділом наукової бібліотеки імені В. Вернадського НАН України), Микола Сиротенко (художник), Марина Варченко (художник, поетка), Ольга Суслова (поетка, заступник головного редактора часопису "Слово жінки") та багато інших небайдужих до проблеми людей.

На завершення було зазначено, що це перший крок у відкритті та усвідомленні "Затопленої придніпровської цивілізації" України. Будемо далі сприяти створенню громадської платформи для осмислення сучасних культурно-екологічних проблем в Україні.

Спільна мета об'єднує народ!
Вадим ПЕРЕГУДА

Мезинський національний природний парк, площею 31035,2 тис. га – це перлина Сіверського Полісся, скарбниця історії та оазис природи, створений згідно Указу Президента України 10 лютого 2006 р. Деснянські кручі, лабіринти ярів, дух історії нікого не залишає байдужим, краса мальовничих краєвидів зачаровує. Сьогодні парк відомий всьому світові, а визначальним фактором є наявність в його межах унікальної пам'ятки археології – Мезинської пізньопалеолітичної стоянки первісної людини.

Мезинська Швейцарія

Знайдені у 1907 р. козаком Сисоєм Кошелем з Мезина кістки мамонта започаткували археологічну епоху краю. Понад півстоліття дослідження стоянки проводив археолог і краєзнавець В.Є. Куриленко, який створив у 1965 р. музей, що з 2011 р. носить його ім'я. Тут зберігається понад 40 тис. експонатів.

У 2008 р. до 100-річчя початку розкопок стоянки відкрита філія у візит-центрі Мезинського НПП (с. Деснянське). Особливу увагу привертає створена у 2010 р. діорама фрагментів життя мисливців на мамонтів доби палеоліту.

Історико-культурний потенціал Мезинського НПП налічує 2 пам'ятки природи, 27 – історії й монументального мистецтва, 44 – археології й архітектури.

Так, у селаш Вишеньки і Черешеньки полководцем, графом Рум'янцевим-Задунайським побудовано кілька палаців та господарських споруд в класичному, турецькому і молдавському стилях. З них збереглися Успенська церква та палац (1782–1787 рр.), які є пам'ятками архітектури національного значення.

Також у с. Оболоння заходиться церква Різдва Богородиці (1801 р.) та відроджується Миколаївська церква в с. Радичів, збудована німецькими колоністами у 1823 р.

У мальовничій віддаленій місцині відроджується величний колісь Свято-Миколаївський Пустинно-Рихлівський монастир, який виник на місці явлення бортнику із с. Оболоння ікони Святого Миколая. Це місце почали відвідувати прочани, збудовано капличку, а у 1666 р. коштами братів Ігнатовичів та за

сприяння чернігівського архієпископа Лазаря Барановича засновано Пустинно-Миколаївський чоловічий монастир. Тут розпочинали свій чернечий шлях святі Лаврентій Чернігівський та Феофан Рихлівський. У храмі знаходяться шановані та чудодійні ікони: Святого Миколая Рихлівського, Спаса Нерукотворного та Пресвятої Богородиці Дубовицької.

Славиться місцевість і віковими деревами. Найбільшими старожилами є: "Цар-дуб" віком близько 800 р. – номінант конкурсу "Естетично цінне дерево України", дуб Івана Мазепи віком близько 500 р. та "Дуплистий дуб", вік якого понад 500 р.

Територією парку протікає 53 км Десна та розташовані численні її правобережні притоки, а у заплаві знаходиться найбільше озеро "Хотинь" площею 60 га.

У межах парку розроблено туристичні маршрути та екологічні стежки, які дозволяють розкрити таємничість природи краю, прадавність історії та унікальність

сіверського етносу. Серед них: автомобільний маршрут "Від історії до сьогодення", екологічні стежки: "Забілина криниця", "Під Деснянськими кручами", "Дивосвіт природи краю, де ходили мамонти", "Стежками Рихлівської дачі" та ін. Вздовж Десни та в лісових масивах облаштовані рекреаційні пункти, обладнані навісами, столами, лавками, місцями для вогнища.

Для організованого відпочинку функціонують два будиночки подорожнього – "Затишок" у с. Городище та "Хотинський" у с. Радичів. Відвідувачам пропонуються затишні кімнати, кухня, душові кімнати, стоянка для автотранспорту. На базі Рихлівського відділення парку у 2012 році створено кімнату-музей етнографії краю, де зібрана колекція предметів побуту та знарядь праці кінця XIX–XX ст.

Одним з оглядових майданчиків є "Пузирева гора" (90 м над рівнем моря), з якого відкривається чудова панорама на заплаву Десни та унікальне озеро "Підкова щастя".

Мезинський парк має велике значення для збереження рідкісних видів флори та фауни. Тут росте понад 700 видів судинних рослин – близько 15% флори України, а його раритетна група складає 17 видів, занесених до Червоної книги України, 56 видів регіональної охорони та 3 види міжнародної охорони.

Цінними є реліктові та древні види флори, серед яких 15 видів папоротеподібних. Унікальним для цієї місцевості є фегоптеріс з'єднуючий (букова папороть) – вид карпатського регіону. А окремі особини папороті страусового пера мають рекордну довжину листків – майже 2 м. Поширеними є водяний горіх плаваючий, салвінія плаваюча, понад 10 видів орхідей, ведмежа цибуля.

Тваринний світ Мезинського НПП відзначається видовим різноманіттям та представлений 354 раритетними видами, серед них 94 занесені до Червоної книги України, 70 – до Європейського Червоного списку, 286 – з Бернської конвенції, 35 і 108 з

Додатків СІТЕS і Боннської конвенції. Тут поширені представники фауни різних ландшафтних зон, на південних ділянках деснянської тераси можна зустріти подалірія, павуків тарантулів та богомолів.

Мезинський НПП – це унікальний осередок біорізноманітності та скарбниця історії. Деснянські пейзажі та щирі, добрі люди запрошують помандрувати загадковими стежками "Мезинської Швейцарії". Віряться, що колись цей край стане меккою для туристів із усього світу.

Ніна СИМОНЕНКО,
директор Мезинського НПП

Нове життя бібліотеки

Цієї зимової пори гостинно відчинила свої двері для відвідувачів Менська публічна бібліотека. Урочисте відкриття модерували міський голова Геннадій Примаков та начальник відділу культури міської ради Світлана Шелудько. Це було друге життя знаного осередку культури.

А вперше ця книгозбірня заявила про себе 23 листопада 2018 року рішенням 23-ї сесії 7-го скликання. До складу закладу увійшло 19 філій і Менська міська бібліотека. Протягом 2019 року філії працювали у штатному режимі, а міська бібліотека була лише методичним центром. У приміщенні, виділеному для міської бібліотеки, зроблено ремонт, закуплено оригінальні меблі на суму 199 тис. гривень, книги на суму 112 тис. гривень та оргтехніку на суму 139 тис. гривень (шість комп'ютерів, ноутбук, 3 принтери, мультимедійну дошку, проектор, синте-

затор, принтер для друкування штрихкодів та сканер). Придбано також комплект льялок для функціонування льялового театру.

В урочистостях узяли участь директор Чернігівської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка, голова ГО "Чернігівське обласне відділення УБА" Інна Аліференко, директор Чернігівської обласної бібліотеки для дітей Тамара Ключ, директор обласної бібліотеки для юнацтва Марина Латамарчук.

Колективу бібліотеки, як активним членам Чернігівського обласного відді-

лення Української бібліотечної асоціації, були вручені подарунки.

На свято до Менського міського Будинку культури (саме тут розташувалася новий заклад) завітало багато гостей, зокрема депутати Чернігівської обласної ради, які вручили подяку обласній раді директорів Менської публічної бібліотеки Олені Невжинській. Також нову книгозбірню вітали з відкриттям представники столичного Чернігівського земляцтва Володимир Василюк, представники міської влади, колеги-бібліотекарі, молодь та представники громадських об'єднань.

Прикрасили свято виступи творчих колективів Менської громади.

Менська публічна бібліотека – це не сховище для книг і не пункт їх видачі. Це вільний простір для людей різних вікових категорій та соціальних груп з можливістю безкоштовно, цікаво і змістовно проводити час: читати, спілкуватися, навчатися, працювати й відпочивати.

Нова книгозбірня буде місцем проведення вільного часу для читачів, простором для спілкування жителів громади й виконуватиме виховну функцію з молодшими користувачами бібліотеки та освітню – з користувачами різних вікових категорій.

Вільний бібліотечний простір, зокрема, слугуватиме платформою для соціального становлення молоді, її всебічного розвитку та інтеграції в суспільне життя, формування у молодого покоління навичок лідерства, відповідальності й організації. Вже зараз молодіжна рада – надійний помічник МПБ. Молодь активно долучилася до відкриття нового бібліотечного простору, допомагала в підготовчій роботі та безпосередньому проведенні урочистостей. Молодіжна команда дуже тепло вітала книгозбірню з відкриттям, відчуваючи турботливе ставлення бібліотечних працівників до молодого покоління.

Лана СВІТКО

Перший ювілей

Нещодавно відбулося перше в цьому році засідання клубу "Краєзнавець", яке було присвячене 30-річчю створення Чернігівського обласного історико-краєзнавчого товариства.

Про історію та становлення краєзнавчого руху в регіоні, перші кроки діяльності Чернігівського обласного історико-краєзнавчого товариства, а з часом і переформатування у підрозділ Всеукраїнської спілки краєзнавців (з 2012 р. – Національна спілка краєзнавців України) розповів голова правління Чернігівської обласної організації Національної спілки краєзнавців України, президент клубу "Краєзнавець", професор Олександр Коваленко.

Спогадами про установчу конференцію, яка відбулась 15 грудня 1989 року і ухвалила рішення про заснуван-

ня Чернігівського обласного історико-краєзнавчого товариства, поділились учасники того пам'ятного зібрання – заступник директора з наукової роботи Чернігівського історичного музею ім. В. В. Тарновського Людмила Линюк, старший науковий співробітник цього ж закладу Світлана Половнікова, науковий співробітник Чернігівського обласного пошукового науково-редакційного центру Ельвіра Ілляшенко.

Директор бібліотеки Інна Аліференко та завідувачка відділу краєзнавства Ірина Каганова наголосили, що багаторічна активна співпраця Чернігівської ОУНБ ім. В.Г. Короленка з обласною організацією Національної спілки краєзнавців України сприяє культурному збагаченню жителів міста та області і має значні плоди.

Під час краєзнавчого чаювання була презентована книжково-інформаційна виставка "Краєзнавчий вимір історії".

Ірина КАГАНОВА
Фото Людмили
ВИШНИВЕЦЬКОЇ

Творець людяної атмосфери

У житті кожного настає час, коли хочеться зупинитися, озирнутися назад, проаналізувати зроблене і вже з набутим життєвим досвідом подивитися у майбутнє.

Олександр Нараєвський проніс свою любов до малої батьківщини, докладаючи зусиль і роблячи все можливе, щоб допомогти землякам. Мабуть, оте бажання зробити щось потрібне для рідного краю і привело його свого часу в Чернігівське земляцтво. Потім була зустріч з Миколою Борщем – заступником голови Ради, який, можна сказати, і ввів в курс справи щойно створеної організації. Тоді, на початку 1999 року, на перших зборах Семенівського регіонального відділення, були присутні всього п'ять земляків. З цієї групою одностайно і починалася діяльність керівника осередку, яка продовжувалась цілих 15 років.

Йому вдалося закласти той міцний фундамент, на якому і досі функціонує Семенівське відділення. А зроблене за його керівництва для малої батьківщини заслуговує на достойну оцінку. Назву лише деякі основні моменти благодійності. Це і забезпечення будинку людей похилого віку вкрай необхідними для них ковдрами, подушками, кріслами, настільними лампами, покривалами і простирадлами. Їх туди передавали неодноразово. Школи райцентру отримали чотири монітори з системними блоками. Ця благодійність відбулася за підтримки уродженця з Семенівки Олександра Третяка. А завдяки Євгену Клименку у навчальних закладах райцентру відмінники навчання отримували цінні призи. Також для шкіл земляки неодноразово купували канцелярські товари.

Незабутнє враження справила триденна поїздка учнів Семенівщини з малозабезпечених сімей до Києва. Діти побували у приміщенні Верховної Ради України, подивились новорічні вистави в Палаці спорту і театрі ім. І. Франка, прогулялися історичними місцями столиці. Акція, організована О. Нараєвським, відбулася за підтримки голови профспілки працівників нафтової і газової промисловості України Олександра Попела і голови райдержадміністрації з Семенівки Ярослава Майданського.

До цього часу згадують земляки дві пам'ятні поїздки до рідної Семенівки. В одній з них у 2008 році і мені пощастило

брати участь. Дводенне перебування земляцької делегації було дуже насиченим. Все почалося з традиційних хлібасолі при в'їзді до міста. Потім покладання квітів до пам'ятника Тарасу Шевченку і до воїнського меморіалу. Затим ми завітали в місцеву гімназію, одну із шкіл, дитячий

Його знають і шанують як щиру, відверту, доброзичливу людину. Мова про ветерана Чернігівського земляцтва, уродженця Семенівки Олександра Васильовича Нараєвського, котрий нині відзначає своє 70-ліття.

садочок "Сонечко", відвідали краєзнавчий музей, районну лікарню, при якій існує будинок для людей похилого віку. Потім у лісовому господарстві ознайомились з виробництвом, побували на прикордонній заставі в Миколаївці. Дружно зустрічали нас на батьківщині колишнього Президента України Леоніда Кучми в Костоброві, Чайкиному і Соколівці.

На зустрічі в райдержадміністрації Олександр Васильович сказав: "Ми прагнемо зробити все можливе, аби допомогти семенівцям. Вони найрідніші, як і та земля, що колись випустила нас у світ широкий".

Разом з нами був і відомий український поет Леонід Горлач, який в районній бібліотеці зустрівся зі школярами і подарував свої книжки. Він відзначив, що візит вихідців із Семенівщини був діловим. Зна-

ючи потреби сучасної глибинки, Олександр Васильович разом з колегами Олександром Третяком, Олександром Попілом і Анатолієм Тимошенком підготували вагомий подарунок: комп'ютерну техніку, книги для бібліотеки, інші речі для дитвори, а ще і перерахували кошти району для надання матеріальної допомоги інвалідам і ветеранам Другої світової війни.

Щоразу приїжджаючи до Семенівки, а таких поїздок було по кілька в рік, ми обов'язково привозили подарунки школам і будинку для людей похилого віку. За період, коли він очолював відділення, змінилося кілька керівників району, але О. Нараєвському завжди вдавалося знаходити з кожним не лише спільну мову, а й підтримку у вирішенні важливих питань. Згадуючи пройдений етап, він зізнається, що працювалося легко і з радістю, відчуваючи щиру підтримку земляків.

Мені пощастило бути знайомим з Олександром Васильовичем майже двадцять років. Можу сказати, що він належить до тих людей, які можуть бути справжніми друзями, на чію підтримку в непрості життєві моменти можна завжди сподіватися. Він заряджає отим колосальним оптимізмом, якого іноді так не вистачає в житті. Крім прекрасних організаторських здібностей, у нього широкий кругозір знань, з ним цікаво спілкуватися на різні теми, він дотепний співбесідник з неабияким почуттям гумору.

Тож прийміть, шановний ювіляре, найщиріші побажання міцного здоров'я, витримки і наснаги ще на багато років. Ви завжди будете потрібні нашому земляцькому куреню.

Сергій ПАНКРАТЬЄВ,
член НСЖУ

Сміх і радість дарувати людям...

Початок року видався урожайним і для нашої землячки родом з Прилуччини. Вийшла у світ чергова книга Катерини Василенко "Хай живе вареник!", до якої увійшли естрадні монологи, діалоги, пародії, гумористичні оповідання, жарти, пісні, вірші.

"Моє життєве кредо – сміх і радість дарувати людям", любить повторювати заслужена артистка України. А ми пропонуємо вашій увазі ці замальовки.

Слухняне дитя, або Скажи мамі "Ку-ку"

Вовчик – то сама цікавість. У його ніжно-голубих очах увага до всього, що відбувається, рухається, звучить. А в очах невимовне бажання: хочу все знати. Невимовне – сказати багато хоче, але не все вдається, бо має лише два роки. Тільки побачить щось досі йому не знане, погляне на невідомий предмет, потім маленька пауза для прийняття рішення – і вже тоді вперед до повного обстеження. А коли щось незрозуміле, бере ту річ – і до свого люблячого татка: "На". Той терпляче покаже, розповідає. Вовчиківі оченята так і ловлять кожен рух. І тільки зрозумів – рішуче відбере іграшку, відійде подалі від татової опіки і вже самостійно освоює її.

Улюблена Вовчикова схованка – тумбочка під телевізором. Але ховатись він справді мастак. Тільки вийшов на подвір'я – уже немає! Ось і сьогодні. Скільки не шукали – нема і все! А сьогодні ж Новий рік. Починає вже сутеніти. У хаті красується святкова ялинка, а Вовчика немає. "І де він міг сховатися?" – бідкається мама.

І до собаки в будку заглядали, бо одного разу він саме там заховався. Рекс тоді здивовано дивився на Вовчика, який сидів у його буді, але свого друга не виказав. А сьогодні просто новорічний сюрприз. І дідусь, і бабуся, і тато, і мама, і сестричка – всі шукають Вову, та марно. Але нарешті мама, подумавши, голосно промовила: "Синочку, скажи мамі "ку-ку".

...В ту ж мить зовсім поруч почула тихе і слухняне: "Ку-ку". Сміялися всі від душі. "Що то значить слухняне дитя", – раділа бабуся. А Вовчик сидів у великій дерев'яній діжці і з цікавістю спостерігав за марними пошуками.

Чарівна пожка

Минулої осені це було. Того незвичайного дня кожен займався своїми справами. І тут почалося... Несподівано

для всіх стало зовсім темно. Сонця ніби й не було. Люди стали бігати, натикаючись у темряві один на одного. І так страшно стало... Не всі відразу зрозуміли, що то було просто сонячне затемнення.

Але це ще не все. Коли трохи розвиднилося, один хлопчик, Тарасиком його звать, голосно закричав: "Дивіться, дивіться, он

туди дивіться!" – і показав рукою в бік озера, що аж біля лісу. Всі повернули голови в тому напрямку й побачили величезний стовп у повітрі. І став той гігантський стовп із води обертатися з величезною швидкістю. Люди завмерли. Такого вони зроду не бачили. Древа, що росли ближче до озера, якесь неймовірна сила вирвала з корінням і закрутила-завертіла разом із водою. Видовище було невимовне.

І раптом той самий Тарасик побіг просто до водяного стовпа і зник у його вирі. Люди закам'яніли... Скільки минуло часу, ніхто не міг сказати, а тільки все повільніше вертівся той водяний стовп, і всі побачили, як із величезної висоти спускався до них малий Тарасик. Він став ногами на землю й весело сказав: "Що? Злякалися? А я ніскілечки". І побіг собі додому.

Після того випадку хлопчик ніби й не змінився зовні. Але диво з ним все-таки сталося. Бо навчився він робити великі дерев'яні ложки. І не прості, а чарівні. Коли захоче працювати людина їсти, то досить їй глянути на ту ложку, як на плиті вже пахне справжнісіньким борщем зі сметанкою, з кріпчиком. А на столі з'являються рум'яні пиріжечки з вишнями. Поїсть та людина і сили набирається. А коли ледащо гляне на ту ложку, то замість їжі вона так його по лобі стукне, що аж гуля вискочить. Наче й легенько, а гуля величезна, далеко видно. Та ще й кольорова. І ніяк її не сховаєш.

Працьовитим людям це, звичайно, сподобалося. Як побачать у когось гулю на лобі, жартують: "Що? І тобі перепало?" І хочеш не хочеш, а довелось лівим корисною справою зайнятися, бо одну-дві гулі ще якось можна прикрити чубом чи капелюхом, а як чотири чи п'ять, то вже ніяк не сховати... І не стало в тій країні лівих.

Кажуть, оті ложки вже й у нас почали з'являтися. Ви ще на них не натрапляли? Обов'язково побачите!

Дякую за все, що маю

Світе Божий, дякую
За усе, що маю,
Все дароване тобою
З вдячністю сприймаю.

Вічні сили, дайте сили
До церкви сходити,
Перед образом святим
Тихо попросити...
Щодня бачить білий світ
Ясними очима.
Не прихована сльоза...
Таїна незрима.

Я прошу, допоможіть
Здоровою бути,
Дзвінку пісню солов'я
Ще не раз почути.

З вірним другом по життю
Сонцю порадіти,
З вірою у краще
Мені легше жити.

Катерина ВАСИЛЕНКО

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО

Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ

Засновник:
ГО "Товариство
"Чернігівське земляцтво"

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія KB №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02002, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua,
e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, Л.Н. Горlach,
В.Ф. Демченко, А.Л. Курданов,
С.М. Кудін, Н.Т. Кольцова,
Т.А. Літошко, П.І. Медвідь,
О.Ф. Орехович, Г.О. Скрипка.

За достовірність фактів,
точність імен і прізвищ
географічних та історичних реалій
відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор Ганна Скрипка.
Комп'ютерний набір Ганна Скрипка.

Верстка, дизайн Оксана Кисленко.

Надруковано та зверстано на замовлення
ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво"
у КП "Редакція журналу
"Дім, сад, город".
Тираж 700.